

seria
M
JUNIOR

• EDITURA JUNIOR oferă elevilor, precum și profesorilor, în Seria Mentor - Junior, o nouă ediție a lucrării **Ghid gramatical – Limba latină.**

• Ghidul redă, în doar câteva pagini, morfologia limbii latine prin intermediul unor scheme și tabele menite să înlesnească memorarea regulilor de bază.

• Util, mai ales, înaintea lucrărilor de control, tezelor, examenelor, pentru că vă puteți verifica imediat.

• În aceeași serie:

- ◇ Ghid gramatical – Limba română
- ◇ Ghid gramatical – Limba franceză
- ◇ Ghid gramatical – Limba engleză
- ◇ Ghid gramatical – Limba maghiară
- ◇ Ghid matematic – Aritmetică
- ◇ Ghid matematic – Algebră

3800

• Telefonând la 222.33.01, 223.29.94, puteți primi prin poștă (cu plată ramburs) câte exemplare doriți, cu preț exceptat (prețul de vânzare minus 25%).

Cheia succesului Dv. –
Seria Mentor - Junior!

ISBN 973 - 9209 - 17 - 3

seria
M
JUNIOR

**GHID
GRAMMATICAL**
LIMBA LATINA

**TABELE
GRAMMATICALE
MORFOLOGIE**

JUNIOR

VIII. CONJUNCȚIA

Conjuncția este partea de vorbire neflexibilă care leagă, în frază, două propoziții, sau, în propoziție, două cuvinte.

Clasificarea conjuncțiilor:

Conjuncții coordonatoare:

Copulative: **et** = și; **que** = și; **atque**, **ac** = și; **neque** (**nec**) = nici; **neve** (**neu**) = și să nu;

Disjunctive: **aut** = sau; **vel** = fie; **ve** = sau; **sive** (**seu**) = sau, fie;

Adversative: **autem** = iar, **sed** = dar, **vero** = iar, ci; **at** = însă; **atqui** = însă; **tamen** = totuși; **verum** = totuși; **enim** = totuși;

Conclusive: **ergo**, **igitur**, **itaque** = așadar;

Explicativ-cauzale: **nam**, **enim** = căci; **quae proinde** = de aceea; **etiam** = chiar;

⚠ **Atenție!** Pentru a realiza mai bine legătura dintre cuvinte sau propoziții, unele conjuncții se pot repeta: **et ... et**; **sive ... sive**; **nec ... nec**; **aut ... aut**.

Conjuncții subordonatoare:

Conjuncțiile de subordonare indică modul cum o propoziție se subordonează față de alta.

Cele mai utilizate conjuncții de subordonare sunt: **ut** = ca, încât; **ne** = ca nu.

Ele cer întotdeauna modul **conjunctiv**.

Conjuncțiile pot exprima și o idee de timp, de cauză sau de condiție, introducând propoziții subordonate de timp, de cauză sau condiționale.

– Conjuncții subordonatoare care pot indica timpul: **cum** = când; **ubi** = de când; **postquam** = după ce; **priusquam**, **antequam** = înainte ca; **dum** = în timp ce; **donec** = până când

– Conjuncții subordonatoare cu sens causal: **quod**, **quid** = pentru că; **quoniam** = deoarece; **utinam** = că; **quamvis**, **quanquam**, **etsi**, **licet** = deoarece

– Conjuncții subordonatoare care pot indica condiția: **si** = dacă; **nisi** = dacă nu.

IX. INTERECȚIA

Interjecția este partea de vorbire neflexibilă care exprimă sentimente și manifestări de voință sau reproduce sunete din natură.

Exemple: **vae** = vai; **o**, **ah**, **vah** = vai; **hahae**, **hahaha** = ha, ha (râsul); **fu** = pfum (dezgust); **ecce** = uite; **em** = uite; **age** = haide; **st** = șt; **tux-tax** = pleosc (lovitură de bici); **trit** = chiț

Tiparul executat la Regia Autonomă „Monitorul Oficial”

Limba latină

TABELE MORFOLOGICE

CUPRINS

	Pag.
I. Substantivul	2
II. Adjectivul	7
III. Pronumele	11
IV. Numeralul	15
V. Verbul	17
VI. Adverbul	37
VII. Prepoziția	38
VIII. Conjuncția	40
IX. Interjecția	40

Coordonator: **Dana Silvia Țilică**

Editor: Marieta Nicolau Plămădeală

Coperta seriei: **Vasile Olac**

© Toate drepturile asupra Seriei **Mentor-Junior** aparțin Editurii Junior.

© Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Editurii Junior.

Editura Junior, București,

Piața Presei Libere nr.1,

Sector 1, O.P.33,

Telefon: 222.33.01; 223.29.94

ISBN 973-9209-17-3

I. SUBSTANTIVUL

1. Cazul substantivelor

În formarea cazurilor, la toate cele 5 declinări, se ține cont de următoarele reguli comune:

- Întotdeauna, terminațiile pentru dativ și ablativ plural sunt identice.
- Toate substantivele neutre au la nominativ și acuzativ singular și plural aceeași desinență.
- Substantivele neutre au la nominativ și acuzativ plural, indiferent de declinare, terminația -a.

Declinarea I (cu tema în -a)

Substantivele de declinarea I se recunosc după terminațiile de la nominativ singular -a și genitiv singular -ae.

	Singular	Plural
N. V.	alga	algae
G.	algae	algarum
D.	algae	algis
Ac.	algam	algas
Abl.	alga	algis

⚠ **Atenție!** La această declinare vocativul are aceeași terminație cu nominativul.

Declinarea a II-a (cu tema în -o)

⚠ **Atenție!** La nominativ -o se închide în -u.

Substantivele de declinarea a II-a se recunosc după terminațiile de la nominativ singular -us, -er, -ir (masculin și feminin), -um (neutru), iar la genitiv singular terminația -i.

	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
N.	ceti	ceti	ager	agri	vir	viri	donum	dona
G.	ceti	cetorum	agri	agrorum	viri	virorum	doni	donorum
D.	ceti	cetis	agro	agris	viro	viris	dono	donis
Ac.	cetum	cetos	agrum	agros	virum	viros	donum	dona
Abl.	ceti	cetis	agro	agris	viro	viris	dono	donis
V.	ceti	ceti	agre	agri	vire	viri	donum	dona

⚠ **Nu uita!** La această declinare, substantivele terminate la nominativ în -us au la vocativ singular terminația -e. Celelalte substantive de declinarea a II-a au la vocativ singular aceeași formă cu nominativul.

Declinarea a III-a

Majoritatea substantivelor de la această declinare au temă consonantică. Câteva au temă vocalică.

⚠ **Nu uita!** Unele substantive de declinarea a III-a au la genitiv singular o silabă în plus față de nominativ; de aceea aceste substantive se numesc **imparisilabice**.

a) Declinarea imparisilabică

La această declinare, ablativul singular are terminația -e; genitivul plural are terminația -um; în afară de neutre, toate celelalte substantive au la acuzativ singular terminația -em. Vocativul are aceeași formă cu nominativul.

La origine, prepozițiile precizau funcția unui sau mai multor cazuri sau verbe. Ulterior, unele prepoziții s-au specializat în precizarea funcției sintactice a unui singur caz.

Din acest punct de vedere, în limba latină există următoarele categorii de prepoziții:

• Prepoziții care se construiesc cu acuzativul:

ante = înaintea	extra = dincolo	post = după
apud = la	intra = înăuntru	praeter = pe lângă
ad = la, spre	infra = sub	supra = deasupra
adversus = în față	inter = între	secundum = după
circum = în jurul	iuxta = lângă	ultra = dincolo
circa = în jurul	ob = în fața, din cauza	usque = până la
citra = dincoace	per = prin	versus = spre
cis = dincoace	penes = în puterea, la	
contra = împotriva	pone = după	
erga = în fața	prope = aproape de	
	propter = din cauză	

• Prepoziții care se construiesc cu ablativul:

abs, ab, a = de la
cum = cu
de = de la, de lângă
ex, e = din
prae = în față
pro = înaintea

• Prepoziții care se construiesc cu genitivul:

causa = în interesul, pentru, din cauza
ergo = în interesul, pentru, din cauza

• Prepoziții care se construiesc cu acuzativul și ablativul:

in = în, spre
sub = sub, în preajma
subter = sub
super = deasupra

• Prepoziții care se construiesc cu acuzativul și ablativul și uneori cu genitivul:

clam = pe ascuns de
tenus = până la
coram = în prezența

⚠ **Nu uita!** Prepozițiile **adversus, ante, circa, circum, citra, clam, contra, coram, extra, infra, intra, iuxta, pone, prope, propter, subter, super, supra** se utilizează și ca adverbe. Prepozițiile **ad** (ca la), **praeter** (în afară de), **per** (foarte) sunt adverbe numai cu sensurile de mai sus.

⚠ **Atenție!** Prepozițiile se așază în general înaintea substantivului.

⚠ **Excepții:** Prepozițiile **causa, gratia, ergo, tenus** uneori pot fi așezate după nume.

Prepoziția **cum** se așază după pronumele personal și reflexiv: **mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum, quocum**, dar și **cumquo**.

Forme neregulate

1. Următoarele adverbe au forme speciale pentru comparativ și superlativ:

Adjectiv Pozitiv	Adverb Pozitiv	Comparativ	Superlativ
bonus (bun)	bene	melius	optime
malus (rău)	male	peius	pessime

2. Adverbele derivate din adjective de declinarea a II-a (-us, -er) au terminația -o: **citus** (iute) – **cito**, **consultus** (chibzuit) – **consulto**, **creber** (frecvent) – **crebro**, **falsus** (fals) – **falso**, **fortuitus** (întâmplător) – **fortuito**, **meritus** (drept) – **merito**, **necessarius** (necesar) – **necessario**, **perpetuus** (veșnic) – **perpetuo**, **primus** (primul) – **primo**, **postremus** (următor) – **postremo**, **rarus** (rar) – **raro**, **serus** (noptatic) – **sero**, **secretus** (tainic) – **secreto**, **sedulus** (harnic) – **sedulo**, **subitus** (neprevăzut) – **subito**, **tutus** (tot) – **tuto**.

3. Adjectivul **vero** are două forme adverbiale: **vere** – cu sensul **veridic**, **sincer**, **real**; **vero** – cu sensul **veridic** – legat de o acțiune – dar și cu sensul **în acest timp**, **în întregime**, **firește**.

4. Unele adjective construiesc adverbul de la forma de acuzativ singular neutru: **multum** (mult) – **plus** (mai mult) – **plurimum** (cel mai mult); **plurimumque** (de obicei); **paulum** (puțin) – **minus** (mai puțin) – **minime** (cel mai puțin) – **minimum** (mai puțin); **parum** (pe puțin); **ceterum** (de altfel); **denum** (final); **potius** (mai bine) – **potissimum** (mai ales); **facile** (cu ușurință); **non facile** (cu dificultate); **impune** (fără risc); **saepe** (adesea) – **saepius** (mai frecvent) – **saepissime** (cel mai ades); **diu** (zilnic) – **diutius** (mai târziu) – **diutissime** (cel mai târziu); **prius** (timpuriu) – **primum** (mai întâi).

5. Participiile prezente cu valoare adjectivală terminate în -ans -antis și -ens -entis construiesc adverbul, adăugând la radical sufixul -er în loc de -iter. Exemple: **tacens -ntis** (care tace) → **tacenter** (pe tăcute); **amans -ntis** (care iubește) → **amanter** (cu iubire).

⚠ **Atenție!** Unele adverbe provin de la forme substantivele singulare provenite din adjective de declinarea a II-a masculină. Exemple: **tutus** (adăpostit) – **tuto** (în siguranță), **citus** (iute) – **cito** (în grabă), **modus** (măsură) – **modo** (numai). Aceste adverbe se numesc **adverbe pronominale**.

VII. PREPOZIȚIA

Prepoziția este partea de vorbire neflexibilă care precizează sensul unui caz, adică funcția sintactică a unui caz.

Exemplu: Ablativul poate avea următoarele sensuri: precedat de prepoziția **in**, are sens locativ; precedat de prepoziția **a**, are sens separativ.

Când o prepoziție intră în compunere cu un verb, îi precizează sau chiar îi schimbă sensul.

Exemplu: **venio -ire** = a veni

convenio -ire = a se întâlni cu

capio -ere = a lua

incipio -ere = a începe

	Masculin							
	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
N. V.	sermo	sermones	honor	honores	anser	anseris	frater	fratres
G.	sermonis	sermonum	honoris	honorum	anseris	anserum	fratris	fratrum
D.	sermoni	sermonibus	honori	honoribus	aneri	anseribus	fratri	fratribus
Ac.	sermonem	sermones	honorem	honores	anserem	anseris	fratrem	fratres
Abl.	sermone	sermonibus	honore	honoribus	ansere	anseribus	fratre	fratribus
N. V.	sacerdos	sacerdotes	flos	flores	lapis	lapides	comes	comites
G.	sacerdotis	sacerdotum	floris	florum	lapidis	lapidum	comitis	comitum
D.	sacerdoti	sacerdotibus	flori	floribus	lapidi	lapidibus	comiti	comitibus
Ac.	sacerdotem	sacerdotes	florem	flores	lapidem	lapides	comitem	comites
Abl.	sacerdote	sacerdotibus	florē	floribus	lapide	lapidibus	comite	comitibus

	Feminin					
	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
N. V.	legio	legiones	timor	timores	vox	voces
G.	legionis	legionum	timoris	timorum	vocis	vocum
D.	legioni	legionibus	timori	timoribus	voci	vocibus
Ac.	legionem	legiones	timorem	timores	vocem	voces
Abl.	legione	legionibus	timore	timoribus	voce	vocibus
N. V.	salus	salutes	aetas	aetates	tellus	tellures
G.	salutis	salutum	aetatis	aetatum	telluris	tellurum
D.	saluti	salutibus	actati	aetatibus	telluri	telluribus
Ac.	salutem	salutes	aetatem	aetates	tellurem	tellures
Abl.	salute	salutibus	aetate	aetatibus	tellure	telluribus

	Neutru					
	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
N. V.	flumen	flumina	caput	capita	pecus	pecora
G.	fluminis	fluminum	capitis	capitum	pecoris	pecorum
D.	flumini	fluminibus	capiti	capitibus	pecori	pecoribus
Ac.	flumen	flumina	caput	capita	pecus	pecora
Abl.	flumine	fluminibus	capite	capitibus	pecore	pecoribus
N. V.	funus	funera	rus	rura	robur	robora
G.	funeris	funerum	ruris	rurum	roboris	roborum
D.	funeri	funeribus	ruri	ruribus	robori	roboribus
Ac.	funus	funera	rus	rura	robor	robora
Abl.	funere	funeribus	rure	ruribus	robore	roboribus

b) Declinarea parisilabică

Din această grupă fac parte substantive care la ablativ singular au terminația -i, la genitiv plural terminația -ium. În afara neutrelor, toate celelalte substantive au la acuzativ singular terminația -im. Vocativil are aceeași formă cu nominativul.

	Singular	Plural	Singular	Plural
N. V.	sitis	sites	sedile	sedilia
G.	sitis	sitium	sedilis	sedilium
D.	siti	sitibus	sedili	sedilibus
Ac.	sitim	sites	sedile	sedilia
Abl.	siti	sitibus	sedili	sedilibus

c) Teme mixte (aparent imparisilabice, dar cu flexiune parisilabică)

Substantivele din această grupă au ablativul singular terminat în **-e**, genitivul plural în **-ium**, acuzativul singular în **-em**, iar vocativul are aceeași formă cu nominativul.

	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
N. V.	hostis	hostes	vulpes	vulpes	pars	partes
G.	hostis	hostium	vulpis	vulpium	partis	partium
D.	hosti	hostibus	vulpi	vulpibus	parti	partibus
Ac.	hostem	hostes	vulpem	vulpes	partem	partes
Abl.	hoste	hostibus	vulpe	vulpibus	parte	partibus
N. V.	falx	falces	mons	montes	glans	glandes
G.	falcis	falcium	montis	montium	glandis	glandium
D.	falci	falcibus	monti	montibus	glandi	glandibus
Ac.	falcem	falces	montem	montes	glandem	glandes
Abl.	falce	falcibus	monte	montibus	glande	glandibus

Declinarea a IV-a (tema în **-u**)

Substantivele de declinarea a IV-a au la nominativ singular terminația **-us** (masculin și feminin), **-u** (neutru), iar la genitiv singular terminația **-us**.

	Singular	Plural	Singular	Plural
N. V.	metus	metus	genū	genua
G.	metus	metuum	genūs	genuum
D.	metui	metibus	genui	genibus
Ac.	metum	metus	genū	genua
Abl.	metu	metibus	genū	genibus

Atenție! Substantivul **domus -us** (casă) construiește ablativul singular după modelul declinării a II-a, cu tema în **-o**, genitivul plural fie după declinarea a II-a, fie după a IV-a.

	Singular	Plural
N. V.	domus	domus
G.	domus	domuum (domorum)
D.	domui	domibus
Ac.	domum	domus
Abl.	domo	domibus

Declinarea a V-a (tema în **-e**)

Substantivele acestei declinări au la nominativ singular desinența **-es**, la genitiv singular **-ei**. Toate substantivele acestei declinări sunt de genul feminin cu excepția lui **dies-ei**, care este de regulă de genul masculin. Uneori, în anumite contexte, numai la singular, poate fi de genul feminin.

II. Timpuri din sfera perfectului, compuse din participiu perfect + sum

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Perfect	punitus sum punita es punitum est puniti sumus punitae estis punita sunt (am fost pedepsit)	punitus sim punita sis punitum sit puniti simus punitae sitis punita sint (aș putea fi pedepsit)		punitum punitam punitum punitos punitas punita (că a fost pedepsit)	esse punitus punita punitum puniti punitae punita (pedepsit, care a fost pedepsit)	
Mai mult ca perfect	punitus eram punita eras punitum erat puniti eramus punitae eratis punita erant (fusesem pedepsit)	punitus essem punita esses punitum esset puniti essemus punitae essetis punita essent (aș fi fost pedepsit)				
Viitor anterior	punitus ero punita eris punitum erit puniti erimus punitae eritis punita erunt (voi fi pedepsit)					

VI. ADVERBUL

Adverbele se formează prin adăugarea unor sufixe la radicalul adjectivelor.

Adjectivele de declinarea a II-a formează adverbul adăugând la radical sufixul **-e**. Adjectivele de declinarea a III-a formează adverbul adăugând la radical sufixul **-iter**.

Gradele de comparație

La **comparativ**, adverbele au aceeași formă cu comparativul adjectivelor neutre la singular.

Superlativul adverbilor este la fel cu comparativul adjectivelor, doar că în loc de terminația **-us** are terminația **-e**.

Exemple:

Pozitiv	Comparativ	Superlativ
egrege (remarcabil)	egregius	egregissime
tenere (fraged)	tenerius	tenerissime
sacre (sfânt)	sacrius	sacrisime
acriter (ascuțit)	acrius	acrisime
faciliter (cu ușurință)	facilius	facillime
ferociter (crud)	ferocius	ferocissime

II. Timpuri din sfera perfectului, compuse din participiu perfect + sum

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Perfect	factus sum facta es factum est facti sumus factae estis facta sunt (am fost făcut)	factus sim facta sis factum sit facti simus factae sitis facta sint (aș putea fi făcut)		factum factam factum factos factas facta (că a fost luat)	factus facta factum facti factae facta (făcut, care a fost făcut)	
Mai mult ca perfect	factus eram facta eras factum erat facti eramus factae eratis facta erant (fusesem făcut)					
Viitor anterior	factus ero facta eris factum erit facti erimus factae eritis facta erunt (voi fi fost făcut)					

Conjugarea a IV-a: punio, -ire, -ivi, -itum

I. De la tema prezentului (prin desinențe pasive)

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Prezent	punior puniris punitur punimur punimini puniuntur (sunt pedepsit)	puniar puniaris(-re) puniatur puniamur puniamini puniantur (să fiu pedepsit)	punire punimini (fii pedepsit)	puniri (că este pedepsit)		puniendus punienda puniendum puniendi puniendae punienda (care urmează să fie pedepsit)
Imperfect	puniebar puniebaris(-re) puniebatur puniebamur puniebamini puniebantur (eram pedepsit)	punirer punireris(-re) puniretur puniremur puniremini punirentur (aș fi pedepsit)				
Viitor	puniar punieris(-re) punietur puniemur puniemini puniuntur (voi fi pedepsit)		punitor punitor puniuntur (să fii pedepsit)	punitum iri (că va fi pedepsit) invariabil		

	Singular	Plural	Singular	Plural
N. V.	res	res	dies	dies
G.	rei	rerum	diei	dierum
D.	rei	rebus	diei	diebus
Ac.	rem	res	diem	dies
Abl.	re	rebus	die	diebus

⚠ **Atenție!** Substantivul **facies-ei** este defectiv de plural.

2. Genul substantivelor

În ceea ce privește genul substantivelor, la toate cele 5 declinări sunt valabile următoarele reguli:

a) Trebuie făcută diferența între genul *natural* – ființe de genul masculin sau feminin – și genul *gramatical* al substantivelor care desemnează lucruri. Apartenența la o anumită declinare indică, printr-o formă specifică, genul substantivelor respective. Acest lucru este valabil mai ales pentru adjective. Adjectivele de declinarea I sunt întotdeauna feminine, cele de declinarea a II-a, terminate în **-us**, **-er**, sunt întotdeauna masculine, cele de declinarea a II-a, în **-um**, sunt întotdeauna neutre. Adjectivele de declinarea a III-a se declină după modelul substantivelor de declinarea a III-a masculin, feminin sau neutru.

b) Genurile gramaticale ale substantivelor care nu desemnează ființe sunt atribuite prin analogie cu genurile naturale.

c) Fiecare declinare are reguli proprii pentru genul substantivelor.

Declinarea I (tema în -a)

Substantivele care aparțin acestei declinări sunt, în general, de genul **feminin**.

⚠ **Excepții:** Există la această declinare și substantive de genul masculin. Aceste substantive desemnează ocupații cu specific masculin: **nauta-ae** (corăbier), **agricola-ae** (agricultor), **scriba-ae** (scrib), **poeta-ae** (poet), **scurra-ae** (măscărici), **incola-ae** (locuitor), **verna-ae** (sclav).

Declinarea a II-a (tema în -o)

Substantivele aparținând acestei declinări sunt de genul **masculin**, cele terminate în **-us**, **-er**, **-ir**, iar cele terminate în **-um** sunt de genul **neutru**.

⚠ **Excepții:** La această declinare există și câteva substantive de genul feminin care desemnează:

- cetăți, regiuni, țări, insule: **Aegyptus**, **Corinthus**, **Rhodus** etc.;
- arbori: **populus** (plop), **fagus** (fag), **rasmus** (cireș) etc.;
- substantive ca: **hortus** (grădină), **humus** (pământ), **lambus** (barcă), **vannus** (coș de vânturat);
- mai sunt câteva substantive terminate în **-us**, care însă sunt de genul neutru: **virus** (otravă), **vulgus** (popor), **pelagus** (mare).

Declinarea a III-a

a) Declinarea imparisilabică

Substantivele de declinarea a III-a imparisilabică terminate în **-or**, **-os**, **-er**, **-es** (-itis) sunt de genul **masculin**.

⚠ **Excepții:** **uxor** (soție), **soror** (soră), **aequor** (câmp), **mulier** (femeie), **arbor** (arbore), **mater** (mamă), **tellus** (pământ), **os-oris** (gură), **os-ossis** (os), **ver-eris** (primăvară), **iter-ineris** (drum), **cadaver-eris** (cadavru) sunt de genul feminin și **aes-eris** (aramă) este neutru.

Substantivele terminate în -o, -as, -es, -is, -s, ca și cele terminate în -us-utis sunt de genul **feminin**.

☛ **Excepții:** leo-onis (leu), sermo-nis (discurs), pavo-nis (păun), praedo-nis (tălhar), latro-onis (hoț), homo-inis (om), ordo-inis (ordine), cardo-inis (pirat), comes-itis (tovarăș), miles-itis (soldat), eques-itis (cavaler), pedes-itis (pieton), interpre-itis (interpret), pes-dis (picior), nepos-otis (nepot), heres-itis (moștenitor), lapis-idis (piatră), sacerdos-otis (preot), calix-icis (cupă), grex-igis (turmă), dux-cis (comandant), artifex-icis (meșteșugar), rex-gis (rege) sunt masculine.

b) Declinarea parisilabică (tema în -i)

Substantivele terminate la nominativ singular în -is sunt de genul **feminin**, iar cele terminate în -e sunt de genul **neutru**.

☛ **Excepții:** Numele de fluvii **Albis** (Elba), **Visurgis** (Vistula), **Tiberis** (Tibru) fac excepție de la regulă, aceste substantive fiind masculine.

c) Teme mixte

Substantivele din această categorie sunt de genul **feminin**.

☛ **Excepții:** Următoarele substantive sunt de genul masculin: **mons** (munte), **pons** (pod), **fons** (izvor), **dens** (dinte), **collis** (colină), **finis** (sfârșit), **panis** (pâine), **ignis** (foc), **mensis** (lună), **piscis** (pește), **orbis** (ținut), **pulvis** (praf).

Declinarea a IV-a (tema în -u)

Substantivele ce aparțin acestei declinări și care au la nominativ singular terminația -us sunt de genul **masculin**, iar cele care au la nominativ singular terminația -u sunt de genul **neutru**.

☛ **Excepții:** Substantivele: **domus-us** (casă), **manus-us** (mână), **acus-us** (ac), **porticus-us** (portal), **tribus-us** (trib), **idus-uuum** (Ide) sunt de genul feminin.

Declinarea a V-a

Substantivele de la această declinare sunt de genul **feminin**.

☛ **Excepții:** **dies-ei** și **meridies-ei** sunt masculine.

Probleme speciale ale declinării substantivelor

Declinarea I

- **Cazuri cu construcție neregulată:** dativ și ablativ plural cu forme combinate ca **deus-dea** și **filius-filia** pot fi **dis**, dar și **diebus** și, respectiv, **filis**, dar și **filibus**;
- **Forme vechi de genitiv:** în expresiile formate din combinarea cuvintelor **pater** și **mater** cu **familia** rezultă forma **pater familias** și **mater familias**;
- **Substantive defective de singular:** **angustiae** (defileu), **deliciae** (plăceri), **divitiae** (belșug), **indutiae** (armistițiu), **inimicitiae** (ostilitate), **insidiae** (cursă), **nuptiae** (nuntă), **reliquiae** (rămășiță), **scalae** (scară), **tenebrae** (întuneric), **Athenae**, **Thebae**;
- **Sensuri speciale ale formelor de plural:** **aquae** (izvor mineral), **copiae** (trupe), **fortunae** (norocul ca zeitate), **operae** (salahor).

II. Timpuri din sfera perfectului, compuse din participiu perfect + **sum**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Perfect	scriptus sum scripta es scriptum est scripti sumus scriptae estis scripta sunt (am fost scris)	scriptus sim scripta sis scriptum sit scripti simus scriptae sitis scripta sint (aș putea fi scris)		scriptum scriptam scriptum scriptos scriptas scripta (că a fost scris)	scriptus scripta scriptum scripti scriptae scripta (care a fost scris, scris)	
Mai mult ca perfect	scriptus eram scripta eras scriptum erat scripti eramus scriptae eratis scripta erant (fusesem scris)	scriptus essem scripta esses scriptum esset scripti essemus scriptae essetis scripta essent (aș fi fost scris)				
Viitor anterior	scriptus ero scripta eris scriptum erit scripti erimus scriptae eritis scripta erunt (voi fi fost scris)					

Conjugarea a III-a: **facio**, -**ere**, **feci**, **factum**

I. De la tema prezentului (prin desinențe pasive)

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Prezent	facior facieris facitur facimur facimini faciuntur (sunt făcut)	faciar faciaris(-re) faciatur faciamur faciamini faciantur (să fiu făcut)	facere facimini (fii făcut)	faci (a fi făcut, că este făcut)		faciendus facienda faciendum faciendi faciendae facienda (care urmează să fie făcut)
Imperfect	faciebar faciebaris faciebatur faciebamur faciebamini faciebantur (eram făcut)	facerer faceris(-re) faceretur faceremur faceremini facerentur (aș fi făcut)				
Viitor	faciar facieris(-re) facietur faciemur faciemini facientur (voi fi făcut)		facitor facitor faciuntor (să fii făcut)	factum iri (că va fi făcut) invariabil		

II. Timpuri din sfera perfectului, compuse din participiu perfect + sum

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Perfect	debitus sum debita es debitum est debiti sumus debitae estis debita sunt (am fost indatorat)	debitus sim debita sis debitum sit debiti simus debitae sitis debita sint (aș putea fi indatorat)		debitum debitam debitum debitos debitas debita (câ am fost indatorat)	debitus debita debitum debiti debitae debita (care a fost indatorat)	
Mai mult ca perfect	debitus eram debita eras debitum erat debiti eramus debitae eratis debita erant (fusesem indatorat)	debitus essem debita esses debitum esset debiti essemus debitae essetis debita essent (aș fi fost indatorat)				
Viitor anterior	debitus ero debita eris debitum erit debiti erimus debitae eritis debita erunt (voi fi fost indatorat)					

Conjugarea a III-a: scribo, -ere, -psi, -ptum

I. De la tema prezentului (prin desinențe pasive)

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Prezent	scribor scriberis scribitur scribimur scribimini scribuntur (sunt scris)	scribar scribaris(-re) scribatur scribamur scribimini scribantur (să fi scris, aș scrie)	scribere scribimini (fii scris)	scribi (a fi scris, că este scris)		scribendus scribenda scribendum scribendi scribendae scribenda (care urmează să fie scris)
Imperfect	scribebar scribebaris(-re) scribebatur scribebamur scribebamini scribebantur (eram scris)	scriberer scribereris(-re) scriberetur scriberemur scriberemini scriberentur (să fi fost scris, aș fi scris)				
Viitor	scribar scriberis(-re) scribetur scribemur scribimini scribentur (voi fi scris)		scribitor scribitor scribuntor (să fii scris)	scriptum iri (invariabil) (că va fi scris)		

Declinarea a II-a

- **Cazuri cu construcție neregulată:** Numele proprii terminate în **-ius, -aius, -eius**, precum și substantivul **filius**, la vocativ singular, contrag pe **-ie** în **-i**: **Gai, Pompei, fili**; la genitiv singular aceste substantive contrag pe **-ii** în **-i**: **Lucilius-Lucili**;
- **Substantive defective de plural:** **castra** (tabără militară), **arma** (echipament militar), **fasti** (calendar), **hiberna** (tabăra de iarnă), **posterii** (cei din urmă), **Pompei, Delphi**.

Declinarea a III-a

- **Cazuri cu construcție neregulată:** Substantivele **pater, frater, mater** nu aparțin categoriei cu teme mixte, ci categoriei cu temă consonantică, deci au la genitiv plural forma **patrum, fratrum, matrum**;
- Substantivele **canis, juvenis, sedes, Jupiter, senex-cis, caro-nis, iter-ineris, bos-vis** și **vas-sis** au la genitiv plural desinența **-um**;
- Substantivul **vis** nu are la singular formă pentru dativ. La plural are toate cazurile.
- **Substantive defective de singular:** **cervices** (grumaz), **fauces** (gâtlee), **fores** (ușă dublă), **maiores** (strămoși), **moenia-ium** (zidurile cetății), **septentriones-um** (Nord), **sordes** (murdărie), **Alpes-ium**;
- **Cuvinte cu sensuri speciale la plural față de singular:** **sedes-ium** (casă), **finis-ium** (ținut), **opes-um** (putere), **partes-ium** (partid);
- **Substantive defective de plural:** **aes alienum** (datorie), **indoles-ntis** (aptitudine), **vestis-is** (haină);
- **Substantive nedeclinabile:** **fas** (justiție divină), **nefas** (păcătos).

II. ADJECTIVUL

1. Formarea cazurilor

În limba latină sunt trei categorii de adjective:

- Adjective cu trei terminații: una pentru masculin, una pentru feminin și una pentru neutru;
- Adjective cu două terminații: una pentru masculin și feminin și alta pentru neutru;
- Adjective cu o singură terminație pentru toate genurile.

În ceea ce privește felul cum se declină, adjectivele se împart în:

- Adjective de declinarea I și a II-a;
- Adjective de declinarea a III-a.

Adjective de declinarea I și a II-a

Adjectivele care aparțin acestei categorii au la nominativ singular:

- masculin: terminațiile **-us** și **-er**;
- feminin: terminația **-a**;
- neutru: terminația **-um**.

Ele se declină după modelul substantivelor de declinarea I (subst. feminine) și a II-a (subst. masculine și neutre).

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N.	latus	lata	latum	lati	latae	lata
G.	lati	latae	lati	latorum	latarum	latorum
D.	lato	latae	lato	latis	latis	latis
Ac.	latum	latam	latum	latos	latas	lata
Abl.	lato	lata	lato	latis	latis	latis
V.	late	late	latum	lati	latae	lata

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N. V.	tener	tenera	tenerum	teneri	tenerae	tenera
G.	teneri	tenerae	teneri	tenerorum	tenerarum	tenerorum
D.	tenero	tenerae	tenero	teneris	teneris	teneris
Ac.	tenerum	teneram	tenerum	teneros	teneras	tenera
Abl.	tenero	tenera	tenero	teneris	teneris	teneris

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N. V.	sacer	sacra	sacrum	sacri	sacrae	sacra
G.	sacri	sacrae	sacri	sacrorum	sacrarum	sacrorum
D.	sacro	sacra	sacro	sacris	sacris	sacris
Ac.	sacrum	sacram	sacrum	sacros	sacras	sacra
Abl.	sacro	sacra	sacro	sacris	sacris	sacris

⚠ **Atenție!** Numai adjectivele terminate în **-us, -a, -um** au la vocativ singular terminația **-e**.

Adjective de declinarea a III-a

Aproape toate adjectivele din această categorie se declină după modelul substantivelor cu tema în **-i**, deci au la ablativ singular terminația **-i**, la genitiv plural terminația **-ium**, iar la nominativ și acuzativ plural terminația **-ia**.

Adjectivele din această categorie se împart în trei grupe:

- cu trei terminații, una pentru masculin **-er**, una pentru feminin **-is** și una pentru neutru **-e**;
- cu două terminații, una pentru masculin și feminin **-is** și una pentru neutru **-e**;
- cu o singură terminație pentru toate genurile, cele terminate în consoana **-x**.

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N. V.	acer	acris	acre	acres	acres	acria
G.	acris	acris	acris	acrium	acrium	acrium
D.	acri	acri	acri	acribus	acribus	acribus
Ac.	acrem	acrem	acre	acres	acres	acria
Abl.	acri	acri	acri	acribus	acribus	acribus

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N. V.	fortis	fortis	forte	fortes	fortes	fortia
G.	fortis	fortis	fortis	fortium	fortium	fortium
D.	forti	forti	forti	fortibus	fortibus	fortibus
Ac.	fortem	fortem	forte	fortes	fortes	fortia
Abl.	forti	forti	forti	fortibus	fortibus	fortibus

Mai mult ca perfect	amatus eram amata eras amatum erat amati eramus amatae eratis amata erant (fusesem, eram iubit)	amatus essem amata esses amatum esset amati essemus amatae essetis amata essent (aș fi fost iubit)				
	amatus ero amata eris amatum erit amati erimus amatae eritis amata erint (voi fi fost iubit)					

Conjugarea a II-a: **debeo, -ēre, -ui, -itum**

I. De la tema de prezent (prin desinențe pasive)

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Prezent	debeor deberis debetur debemur debemini debentur (sunt indatorat)	debear debearis (-re) debeatur debeamur debeamini debeantur (să fiu indatorat, aș fi indatorat)	debere debemini (fii indatorat)	deberi (că este indatorat, a fi indatorat)		debendus -i debenda -ae debendum -a (care urmează să fie indatorat)
Imperfect	debebar debebaris (-re) debebatur debebamur debebamini debebantur (eram indatorat)	deberer debereris (-re) deberetur deberemur deberemini deberentur (să fi fost indatorat, aș fi indatorat)				
Viitor	debebor debeberis (-re) debebitur debebitur debebitur debebitur debebitur (voi fi indatorat)		debeto debeto debeto (aș putea fi indatorat)	debitum iri (invariabil) (că va fi indatorat)		

Diateza pasivă (tema de perfect)

La **diateza pasivă** timpurile din sfera perfectului sunt compuse din **participiul perfect** al verbului de conjugat și **verbul sum**, conjugat la: – prezent indicativ și conjunctiv pentru perfect; – imperfect indicativ și conjunctiv pentru mai mult ca perfect; – viitor indicativ pentru viitor anterior.

Participiul perfect pasiv are formă adjectivală după modelul adjectivelor cu 3 terminații (-us -a -um).

Conjugarea I: amo, -are, -avi, -atum

I. De la tema prezentului (prin desinențe pasive)

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Prezent	amor amaris amatur amamur amamini amantur (sunt iubit)	amer ameris ametur amemur amemini amentur (să fiu, aș fi iubit)	amare amamini (fii iubit)	amari (că este iubit, a fi iubit)		amandus amanda amandum amandi amandae amanda (care trebuie iubit)
Imperfect	amabar amabaris (-re) amabatur amabamur amabamini amabantur (eram iubit)	amarer amareris amaretur amaremur amaremini amarentur (să fi fost iubit, aș fi iubit)				
Viitor	amabor amaberis (-re) amabitur amabimur amabimini amabuntur (voi fi iubit)		amator amator amantor (să fie iubit)	amatum iri (că voi fi iubit)		

II. Timpuri din sfera perfectului, compuse din participiu perfect + sum

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerundiv
Perfect	amatus sum amata es amatum est amati sumus amatae estis amata sunt (am fost; sunt iubit)	amatus sim amata sis amatum sit amati simus amatae sitis amata sint (să fi fost iubit, aș putea fi iubit)		amatum amatam amatum amatos amatas amata } esse	amatus amata amatum amati amatae amata (care a fost iubit)	

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N. V.	ferox	ferox	feroce	feroces	feroces	ferocia
G.	ferocis	ferocis	ferocis	ferocium	ferocium	ferocium
D.	feroci	feroci	feroci	ferocibus	ferocibus	ferocibus
Ac.	ferocem	ferocem	feroce	feroces	feroces	ferocia
Abl.	feroci	feroci	feroci	ferocibus	ferocibus	ferocibus

Probleme speciale ale declinării adjectivelor

1. Unele adjective se declină după modelul declinării **imparisilabice**: **dives-itis** (îmbelșugat), **pauper-is** (sărac), **vetus-eris** (bătrân), **princeps-ipsis** (cel dintâi), **particeps-ipsis** (părtaș), **compos-otis** (puternic), **superstis-itis** (supraviețuitor), **locuples-etis** (bogat), **demens-entis** (nebun), **deses-idis** (leneș), **sospes-itis** (sănătos), **praeses-idis** (cel care conduce), **sollers-itis** (priceput), **iners-itis** (inert), **expers-tis** (lipsit), **anceps-itis** (bănuitor), **quadrupes-edis** (cu patru picioare). Aceste adjective au la ablativ singular terminația **-e**, la genitiv plural **-um**, iar la nominativ și acuzativ plural-neutru terminația **-a**.

2. Adjectivele **memor-oris** (care își amintește), **inops-opis** (sărac), **vigil-ilis** (atent) au la ablativ singular terminația **-i**, dar la genitiv plural terminația **-um**.

3. Participiile prezente - diateza activă, terminate în **-ans** și **-ens**, se declină după modelul substantivelor **imparisilabice** cu tema în **-i**. Exemplu:

	Singular	Plural	Singular	Plural
N. V.	portans	portantes	debens	debentes
G.	portantis	portantium	debentis	debentium
D.	portanti	portantibus	debenti	debentibus
Ac.	portantem	portantes	debentem	debentes
Abl.	portante	portantibus	debente	debentibus

⚠ **Atenție!** Adjectivele **frugi** (cinstit) și **nequam** (netrebnic) sunt nedeclinabile.

2. Gradele de comparație

În limba latină sunt trei grade de comparație: pozitiv, comparativ și superlativ.

Pozitivul este forma de bază a adjectivului, conform dicționarului.

Comparativul se construiește adăugând la radicalul adjectivului, pentru masculin și feminin, sufixul **-ior**, iar pentru neutru sufixul **-ius**. Radicalul adjectivelor se obține îndepărtând terminația de genitiv singular: **latus - lati** → **lat-**; **tener - teneri** → **tener-**; **sacer - sacri** → **sacr-**; **fortis - fortis** → **fort-**; **ferox - ferocis** → **feroc-**; **portans - portantis** → **portant-**; **debens - debentis** → **debent-**.

Superlativul se construiește adăugând la radical, pentru cea mai mare parte a adjectivelor, sufixele: **-issimus**, pentru masculin, **-issima**, pentru feminin, și **-issimum**, pentru neutru. Adjectivele de declinarea a II-a terminate în **-er** au sufixele: **-rimus**, **-rima**, **-rimum**, care se adaugă direct la forma de nominativ singular - masculin - pozitiv. Exemple:

Pozitiv	Comparativ		Superlativ		
	Masc. + Fem.	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
doctus	doctior	-ius	doctissimus	-issima	-issimum
sacer	sacrior	-ius	sacerrimus	-rima	-rimum
facilis	facilior	-ius	facillimus	-lima	-limum
velox	velocior	-ius	velocissimus	-issima	-issimum
brevi	brevior	-ius	brevissimus	-issima	-issimum

⚠ **Atenție!** Comparativul se declină după modelul declinării a III-a imparisilabice, având la ablativ singular terminația **-e**, la genitiv plural terminația **-um** și la nominativ și acuzativ neutru plural terminația **-a**.

	Singular		Plural	
	Masc. + Fem.	Neutru	Masc. + Fem.	Neutru
N.	doctior	doctius	doctiores	doctiora
G.	doctioris	doctioris	doctiorum	doctiorum
D.	doctiori	doctiori	doctioribus	doctioribus
Ac.	doctiorem	doctius	doctiores	doctiora
Abl.	doctiore	doctiore	doctioribus	doctioribus

Superlativele se declină după modelul declinării a II-a, la masculin și neutru, și declinării I, la feminin.

Probleme speciale ale comparației adjectivelor

⚠ **Nu uita!** a) Următoarele adjective construiesc superlativul cu sufixele: **-limus, -lima, -limum** adăugate la radical: **facilis** (ușor) → **facillimus-facillima-facillimum**; **difficilis** (greu) → **difficillimus-dificillima-dificillimum**; **similis** (asemănător) → **simillimus-similima-simillimum**; **dissimilis** (diferit) → **dissimillimus-dissimillima-dissimillimum**; **gracilis** (subțire) → **gracillimus-gracillima-gracillimum**; **humilis** (umil) → **humillimus-humillima-humillimum**;
b) Adjectivele terminate la pozitiv în **-dicus-ficus-volus** formează comparativul cu sufixele **-dicentior-ius, -ficientior-ius, -volentior-ius**, iar superlativul cu sufixele **-dicentissimus-a-um, -ficientissimus-a-um, -volentissimus-a-um**. Exemple:

Pozitiv	Comparativ	Superlativ
fatidicus	fatidicentior-ius	fatidicentissimus-a-um
maleficus	maleficientior-ius	maleficientissimus-a-um
malevolus	malevolentior-ius	malevolentissimus-a-um

c) Adjective cu forme neregulate la comparativ și superlativ:

Pozitiv	Comparativ	Superlativ
bonus-a-um	melior-melius	optimus-a-um
magnus-a-um	maior -maius	maximus-a-um
multus-a-um	plus	plurimus-a-um
parvus-a-um	minor-minus	minimus-a-um
malus-a-um	peior-peius	pessimus-a-um

d) Adjectivele care au la pozitiv terminația **-us** precedată de o vocală nu mai formează comparativul și superlativul cu ajutorul sufixelor, ci adăugând înaintea formei de pozitiv, pentru comparativ, pe **magis** și, pentru superlativ, pe **maxime**. Adjectivele care aparțin acestei categorii au terminațiile **-ius, -eus, -uus**. Exemple:

Pozitiv	Comparativ	Superlativ
idoneus	magis idoneus	maxime idoneus
necessarius	magis necessarius	maxime necessarius
perspicuus	magis perspicuus	maxime perspicuus
arduus	magis arduus	maxime arduus
conspiciuus	magis conspicuus	maxime conspicuus

Imperfect	puniebam puniebas puniebat puniebamus puniebatis puniebant (pedepseam)	punirem punires puniret puniremus puniretis punirent (aș pedepsi, să fi pedepsit)				
Viitor	puniam punies puniet puniemus punietis punient (voi pedepsi)		punito punito punitote puniunto (să pedepsești)			

II. De la tema perfectului: puniv-

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Perfect	punivi punivisti punivit punivimus punivistis puniverunt (-ere) (am pedepsit)	puniverim puniveris puniverit puniverimus puniveritis puniverint (aș putea auzi, să fi auzit)		punivisse (a fi auzit, că a auzit)		
Mai mult ca perfect	puniveram puniveras puniverat puniveramus puniveratis puniverant (pedepsisem)	punivissem punivisses punivisset punivissemus punivissetis punivissent (aș fi auzit)				
Viitor anterior	punivero puniveris puniverit puniverimus puniveritis puniverint (voi fi pedepsit)					

III. De la tema supinului: punitu-

Supin acuzativ: punitum (pentru a pedepsi)		
Supin ablativ: punitu (de a auzi)		
	Infinitiv	Participiu
Viitor	punituru m punituram punituru m punituros punituras punitura (că va pedepsi)	esse puniturus punitura puniturum punituri puniturae punitura (care va pedepsi)

II. De la tema perfectului: **feci**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Perfect	feci fecisti fecit fecimus fecistis fecerunt (-ere) (am făcut)	fecerim feceris fecerit fecerimus feceritis fecerint (aș putea face, să fi făcut)		fecisse (a fi făcut, că a făcut)		
Mai mult ca perfect	feceram feceras fecerat feceramus feceratis fecerant (făcusem)	fecissem fecisses fecisset fecissemus fecissetis fecissent (aș fi făcut)				
Viitor anterior	fecero feceris fecerit fecerimus feceritis fecerint (voi fi făcut)					

III. De la tema supinului: **factu-**

Supin acuzativ: factum (pentru a face) Supin ablativ: factu (de făcut)		
Viitor	facturum facturam facturum facturos facturas factura (că va face)	esse facturus factura facturum facturi facturae factura (care va face)

Notă: Verbele de tipul **facio -ere** sunt verbe de conjugarea a III-a, dar au temă consonantică amplificată cu semivocala **-i-**.

Conjugarea a IV-a: **punio, punire, punivi, punitum** (a pedepsi)

I. De la tema prezentului: **puni-**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Prezent	punio punis punit punimus punitis puniunt (pedepsesc)	puniam punias puniat puniamus puniatis puniant (să pedepsesc, să fi pedepsit)	puni punite (pedepsește)	punire (a pedepsi, că pedepsește)	puniens -ntes -ntia punientis -ntium punienti -ntibus punientem -ntes -ntia puniente -ntibus (pedepsind, care pedepsește)	puniendi puniendo puniendum puniendo (de a pedepsi)

e) Altă categorie de adjective care formează comparativul și superlativul cu ajutorul lui **magis** și **maxime**. Exemple: **ferus** (sălbatic), **frugifer** (roditor), **gnarus** (cunoscător), **verus** (adevărat), **mirus** (minunat), **sedulus** (harnic), **ignarus** (ignorant), **laudabilis** (lăudabil), **rudis** (necizelat), **inops** (lipsit, sărac);

f) Adjective defective de pozitiv, care au numai forme de comparativ și superlativ:

Comparativ	Superlativ
interior-ius (dinăuntru)	intimus-a-um (intim)
exterior-ius (din afară)	extremus-a-um (în afară)
inferior-ius (de jos)	inimus-a-um (cel mai mic)
superior-ius (de sus)	summus-a-um (cel mai bun)
citerior-ius (anterior)	supremus-a-um (cel dintâi)
ulterior-ius (următorul)	ultimus-a-um (cel de pe urmă)
prior-ius (primul)	primus-a-um (cel dintâi)
posterior-ius (cel din urmă)	postremus-a-um (cel de pe urmă)
propior-ius (cel de aproape)	proximus-a-um (cel mai aproape)
potior-ius (preferabil)	potissimus-a-um (cel mai bun)
deterior-ius (mai rău)	deterimus-a-um (cel mai rău)

III. PRONUMELE

1. Pronumele personal

Pronumele personal se declină la toate cazurile singular și plural.

Pentru persoana a III-a nu există pronume personal, acesta fiind înlocuit de pronumele demonstrativ **is, ea, id**.

	Singular		
	Persoana I	Persoana a II-a	Persoana a III-a
N.	ego	tu	is, ea, id
G.	mei	tui	eius
D.	mihi	tibi	ei
Ac.	me	te	eum, eam, is
Abl.	a me mecum	a te tecum	eo, ea, id

	Plural		
	Persoana I	Persoana a II-a	Persoana a III-a
N.	nos	vos	ii, eae, ea
G.	nostrum, nostri	vestrum, vestri	eorum, earum, eorum
D.	nobis	vobis	iis, eis
Ac.	nos	vos	eos, eas, ea
Abl.	nobis nobiscum	vobis vobiscum	iis, eis

2. Pronumele reflexiv

Pronumele reflexiv **sui** are numai persoana a III-a singular și plural, fără nominativ.

	Persoana a III-a	
	Singular	Plural
N.	—	—
G.	sui	sui
D.	sibi	sibi
Ac.	se	se
Abl.	a se	a se, secum

3. Pronumele posesiv

Singular			Plural		
Persoana I	Persoana a II-a	Persoana a III-a	Persoana I	Persoana a II-a	Persoana a III-a
meus, mea, meum	tuus, tua, tuum	suus, sua, suum	noster, nostra, nostrum	vester, vestra, vestrum	suus, sua, suum

- ☞ **Nu uita!** Pronumele posesiv se declină la fel ca adjectivele de declinarea a II-a.
 Pronumele posesiv de persoana I și a II-a poate fi folosit sau nu ca pronume reflexiv, la persoana a III-a este numai reflexiv.
 Pronumele reflexiv de persoana a III-a este extras din genitivul pronumelui demonstrativ **is, ea, id**. Exemple: **Pater filius suum vocat. Etiam sororem eius vocat.**

4. Pronumele demonstrativ

a) **hic, haec, hoc** – acesta, aceasta, acesta.

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N.	hic	haec	hoc	hi	hae	haec
G.	huius	huius	huius	horum	harum	horum
D.	huic	huic	huic	his	his	his
Ac.	hunc	hanc	hoc	hos	has	haec
Abl.	hoc	hae	hoc	his	his	his

b) **ille, illa, illud** – acela, aceea, acela.

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N.	ille	illa	illud	illi	illae	illa
G.	illius	illius	illius	illorum	illarum	illorum
D.	illi	illis	illis	illis	illis	illis
Ac.	illum	illam	illud	illos	illas	illa
Abl.	illo	illa	illo	illis	illis	illis

c) **iste, ista, istud** (acesta, aceasta) se declină la fel cu **ille, illa, illud**.

d) **is, ea, id** sunt folosite ca pronume personale la persoana a III-a (vezi tabelul cu pronumele personal).

Mai mult ca perfect	scripseram scripseras scripserat scripseramus scripseratis scripserant (scrisesem)	scripsissem scripsisses scripsisset scripsissemus scripsissetis scripsissent (aș fi scris)				
Viitor anterior	scripsero scripseris scripserit scripserimus scripseritis scripserint (voi fi scris)					

III. De la tema supinului: **scriptu-**

Supin acuzativ: **scriptum** (pentru a scrie)

Supin ablativ: **scriptu** (de scris)

	Infinitiv	Participiu
Viitor	scripturum scripturam scripturum scripturos scripturos scriptura (că va scrie)	esse scripturus scriptura scripturum scripturi scripturae scriptura (care va scrie)

Conjugarea a III-a: **facio, facere, feci, factum** (a face)

I. De la tema prezentului: **faci-**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Prezent	facio facis facit facimus facitis faciunt (fac)	faciam facias faciat faciamus faciatis faciant (să fac, aș face)	face facite (fă)	facere (a face, că face)	faciens facientis facienti facientem faciente (făcând, care face)	faciendi faciendo faciendum faciendo (de a face)
Imperfect	faciebam faciebas faciebat faciebamur faciebatis faciebant (făceam)	facerem faceres faceret faceremus faceretis facerent (aș face, să fi făcut)				
Viitor	faciam facies faciet faciemus facietis facient (voi face)		facito facito facitote faciunto (să faci)			

III. De la tema supinului: **debitu-**

Supin acuzativ: debitum (pentru a datora)		
Supin ablativ: debitu (de datorat)		
	Infinitiv	Participiu
Viitor	debiturum debituram debiturum debituros debituras debitura (că va datora)	debiturus debitura debiturum debituri debiturae debitura (că va datora)

Conjugarea a III-a: **scribo, scribere, scripsi, scriptum** (a scrie)

I. De la tema prezentului: **scrib-ě**

	Indicativ	Coniunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Prezent	scribo scribis scribit scribemus scribetis scribunt (scriu)	scribam scribas scribat scribamus scribatis scribant (aș scrie, să scriu)	scribe scribite (scrie)	scribere (a scrie, că scrie)	scribens scribentis scribenti scribentem -ns scribente (scriind, care scrie)	scribendi scribendo scribendum scribendo (de a scrie)
Imperfect	scribebam scribebas scribebat scribebamus scribebatis scribebant (scriam)	scriberem scriberes scriberet scriberemus scriberetis scriberent (aș scrie, să fi scris)				
Viitor	scribam scribes scribet scribemus scribetis scribent (voi scrie)		scribito scribito scribitote scribunto (să scrii)			

II. De la tema perfectului: **scrips-**

	Indicativ	Coniunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Perfect	scripsi scripsisti scripsit scripsimus scripsistis scripserunt (am scris)	scripserim scripseris scripserit scripserimus scripseritis scripserint (aș putea scrie, să fi scris)		scripsisse (a fi scris, că a scris)		

e) **idem, eadem, idem** – același, aceeași, același.

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N.	idem	eadem	idem	idem (iidem)	eadem	eadem
G.	eiusdem			eorundem	earundem	eorundem
D.	eidem			eisdem (iisdem, isdem)		
Ac.	eundem	eandem	idem	eosdem	casdem	eadem
Abl.	eodem	eadem	eodem	eisdem (iisdem, isdem)		

f) **ipse, ipsa, ipsum** – el (ea) însuși (însăși).

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N.	ipse	ipsa	ipsum	ipsi	ipsae	ipsa
G.	ipsius			ipsorum	ipsarum	ipsorum
D.	ipsi			ipsis		
Ac.	ipsum	ipsam	ipsum	ipsos	ipsas	ipsa
Abl.	ipso	ipsa	ipso	ipsis		

5. Pronumele relativ

a) **qui, quae, quod** – cel care, cea care.

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N.	qui	quae	quod	qui	quae	quae
G.	cuius			quorum	quarum	quorum
D.	cui			quibus		
Ac.	quem	quam	quod	quos	quas	quae
Abl.	quo	qua	quo	quibus		

b) **quicumque, quaecumque, quodcumque**: se declină doar **qui, quae, quod**; sufixul **-cumque** este nedeclinabil.

c) **quisquis** (oricare), **quisquid** (orice) – nedeclinabil, cu excepția expresiei **quoque modo** – în orice fel.

6. Pronumele interogativ

a) **quis? quid?** (cine, ce) – se declină la fel ca pronumele relativ;

b) **qui? quae? quod?** (care) – se declină la fel ca pronumele relativ;

c) **uter? utra? utrum?** (care) este pronume interogativ-distributiv; genitiv: **utrius**; dativ: **utri** etc.

7. Pronumele nehotărât

a) **aliquis, aliquid** au și valoare substantivală – vreunul, vreuna, ceva.

N.	aliquis	aliquid
G.	alicuius	alicuius rei
D.	alicui	alicui rei
Ac.	aliquem	aliquid
Abl.	aliquo	aliqua re

b) **aliqui, aliqua, aliquod** au valoare adjectivală – vreunul, vreuna, ceva.

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N.	aliqui	aliqua	aliquod	aliqui	aliquae	aliqua
G.	alicuius			aliquorum	aliquarum	aliquorum
D.	alicui			aliquis		
Ac.	aliquem	aliquam	aliquod	aliquos	aliquas	aliqua
Abl.	aliquo	aliqua	aliquod	aliquis		

➔ **Nu uita!** Pronumele **quo** și **quanto** (ce, cât) precedate de **si** (dacă), **nisi** (dacă nu), **ne** (pentru că), **num** (dacă) se declină ca **aliquis-aliqui** după îndepărtarea particulei **-ali**.

c) **quisquam** (un oarecare), **quisque** (orice) se declină după modelul lui **quis**.

d) **ullus, ulla, ullum** (unul -a) au la genitiv plural **ullius** și la dativ singular **ulli** etc.

e) **quidam, quaedam, quiddam** (un, o, un oarecare) sau **quidam, quaedam, quodam** se declină ca **quis, quae, quid** (quod).

f) **quisque – quidque** sau **quisque, quaeque, quodque** (fiecare) se declină tot ca **quis**.

g) **unusquisque – unumquidque** sau **unusquisque, unaquaque, unumquodque** (fiecare) au la genitiv singular **uniuscuiusque**, dativ singular **unicuique** etc.

h) **quivis, quaevis, quidvis** sau **quivis, quaevis, quodvis** (oricare, orice) **quilibet, quaelibet, quidlibet** și / sau **quilibet, quaelibet, quodlibet** (oricare, orice) au la genitiv singular: **cuiusvis** și **cuiuslibet**, iar la dativ singular: **cuivis** și **cuilibet** etc.

i) **nemo** (nimeni). Declinare: nominativ: **nemo**; genitiv: **nullius**; dativ: **nemini**; acuzativ: **neminem**; ablativ: **a nullo**.

j) **nullus, nulla, nullum** (nici unul, nici una). Declinare: nominativ: **nullus, nulla, nullum**; genitiv: **nullius**; dativ: **nulli**; acuzativ: **nullum, nullam, nullum**; ablativ: **nullo**.

k) **nihil** (nimic). Declinare: nominativ: **nihil**; genitiv: **nullius rei**; dativ: **nulli rei**; acuzativ: **nihil**; ablativ: **nulla re**.

l) **neuter, neutra, neutrum** (nici un, nici o), cu valoare adjectivală, au la genitiv singular: **neutrius**; dativ singular: **neutri** etc.

m) **alter, altera, alterum** (unul, una), la genitiv: **alterius**; dativ: **alteri**.

n) **alius – alia – aliud** (unul).

	Singular			Plural		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N.	alius	alia	aliud	alii	aliae	alia
G.	alterius			aliorum	aliarum	aliorum
D.	alteri (alii)			aliis		
Ac.	alium	aliam	aliud	alios	alias	alia
Abl.	alio	alia	alio	aliis		

o) **uterque – utraque – utrumque** (fiecare); **utervis – utavis – utrumvis** (oricare); **uterlibet – utralibet – utrumlibet** (oricare); genitiv: **utriusque – utriusvis – utriuslibet**; dativ: **utrique – utrivis – utrilibet** etc.

p) **solus – sola – solum** (singurul – singura), genitiv: **solius**; dativ: **solī** etc.

r) **unus – una – unum** (cineva, unul, una), genitiv: **unius**; dativ: **uni** etc.

s) **totus – tota – totum** (întreg, tot – toată), genitiv: **totius**; dativ: **toti** etc.

Conjugarea a II-a: **debeo, debere, debui, debitum** (a datora)

I. De la tema prezentului: **debere**

	Indicativ	Coniunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Prezent	debeo debes debet debemus debetis debent (datorez)	debeam debeas debeat debeamus debeatis debeant (să datorez, aș datora)	debe debete (să datorezi)	debere (a datora)	debens -ntes, -tia debentis -ntium debenti -ntibus debentem -ns -ntes -tia debenti -ntibus (datorând)	N. G. debendi D. debendo Ac. debendum Abl. debendo (de a datora)
Imperfect	debebam debebas debebat debebamus debebatis debebant (datoram)	deberem deberes deberet deberemus deberetis deberent (aș datora, să fi datorat)				
Viitor	debebo debebis debebit debebitis debebitis debebitis (voi datora)		debeto debeto debetote debento (să datorezi)			

II. De la tema perfectului: **debuere**

	Indicativ	Coniunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Perfect	debui debui debuit debui debui debuerunt (ero) (am datorat)	debuerim debueris debuerit debuerimus debueritis debuerint (aș putea datora)		debuisse (că a datorat, a fi datorat)		
Mai mult ca perfect	debueram debueras debuerat debueramus debueratis debuerant (datorasem)	debuissem debuisset debuisset debuissemus debuissetis debuisset (aș fi datorat)				
Viitor anterior	debuerō debueris debuerit debuerimus debueritis debuerint (voi fi datorat)					

Imperfect	amabam	amarem			
	amabas	amares			
	amabat	amaret			
	amabamus	amaremus			
	amabatis	amaretis			
Viitor	amabant	amarent			
	(iubeam)	(aș iubi, să fi iubit)			
	amabo		amato		
	amabis		amato		
	amabit		amato		
Viitor	amabimus		amatote		
	amabitis		amanto		
	amabunt		(să iubești)		
	(voi iubi)				

II. De la tema perfectului: **amav-**

	Indicativ *	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Perfect	amavi	amaverim		amavisse		
	amavisti	amaveris		(că a iubit, să fi iubit)		
	amavit	amaverit				
	amavimus	amaverimus				
	amavistis	amaveritis				
Mai mult ca perfect	amaverunt (-ere)	amaverent				
	(am iubit)	(aș putea iubi)				
	amaveram	amavissem				
	amaveras	amavisses				
	amaverat	amavisset				
Viitor anterior	amaveramus	amavissemus				
	amaveratis	amavissetis				
	amaverant	amavissent				
	(iubisem)	(aș fi iubit)				
	amavero					
Viitor anterior	amaveris					
	amaverit					
	amaverimus					
	amaveritis					
	amaverint					
Viitor anterior	(voi fi iubit)					

III. De la tema supinului: **amatu-**

Supin acuzativ: amatum		
Supin ablativ: amatu		
	Infinitiv	Participiu
Viitor	amaturum	amaturus
	amaturam	amatura
	amaturum	amaturum
	amatuos	amaturi
	amaturas	amaturae
Viitor	amatura	amatura
	(că va iubi)	(care va iubi)

Adjective pronominale

A. Corelative

Demonstrativ	Relativ	Interrogativ	Nehotărât
tantus (atât de mare)	quantus (cât de mare)	quantus? (cât de mare?)	aliquantus (destul de mare)
tantum (atât de mult)	quantum (atât de mult)	quantum? (cât de mult?)	aliquantum (destul de mult)
tantundem (la fel de mult)	quantum (cât de mult)		
	quantuscumque (atât de mare cât)		
	quantumcumque (atât de mare cât)		
talis-e (astfel)	qualis-e (ce fel)	qualis-e? (ce fel?)	
tot (indecl.) (atât de mult)	quot (indecl.) (așa de mult)	quot? (indecl.) (ce? cât?)	aliquot (indecl.) (ceva, câțva)
totidem (indecl.) (destul de mult)			

B. Adverbiale

Demonstrativ	Relativ	Interrogativ	Nehotărât
ibi (hic, illic, istuc)	ubi (unde)	ubi? (unde?)	alicubi, usquam (undeva)
(aici, acolo)			alibi (în altă parte)
eo (hoc, illuc, istuc)	quo (incotro)	quo? (incotro?)	aliquo (oriunde)
(incoace, incolo)			alio (în altă parte)
inde (hic, illinc, istinc)	unde (de unde)	unde? (de unde?)	alicunde (de oriunde)
(de aici, de acolo)			aliunde (de oriunde, din altă parte)
ea (hac, illac, istac)	qua (de care)	qua? (de la care?)	aliqua (pe undeva, cumva)
(pe aici)			nequam (necinstit)
tum (atunci)	cum (în acest timp)	quando (când?)	aliquando (odinioară)
			unquam (cândva, odată)
			alias (altă dată)
ita (sic) (astfel)	ut (sicut)	quomodo? (ce fel?, cum?)	numquam (niciodată)
	quomodo, quemodum (cum, ce fel)		utique (astfel)
tam (astfel) (așa, atât)	quam (cât)	quam? (cât?)	
totiens (de atâtea ori)	quotiens (de câte ori)	quotiens? (de câte ori?)	aliquotiens (uneori)

IV. NUMERALUL

1. Numeralul cardinal (propriu-zis)

Dintre toate numerele cardinale, în latină sunt declinabile doar: 1 (**unus**), 2 (**duo**), 3 (**tres**).

	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin + Feminin	Neutru
N.	unus	una	unum	duo	duae	duo	tres	tria
G.	unius	unius	unius	duorum	duarum	duorum	trium	trium
D.	uni	uni	uni	duobus	duabus	duobus	tribus	tribus
Ac.	unum	unam	unum	duo (duos)	duas	duo	tres	tria
Abl.	uno	una	uno	duobus	duabus	duobus	tribus	tribus

Numerales de la 100 la 1000:

ducenti (200), genitiv: **ducentorum**; **trecenti-ae-a** (300); **quadrigenti-ae-a** (400);
quingenti-ae-a (500); **sescenti-ae-a** (600); **septingenti-ae-a** (700); **octingenti-ae-a** (800);
nongenti-ae-a (900).

Numerales de la 1000 la 2000:

duo milia (2000), genitiv: **duorum milium**, dativ: **duobus milibus** etc.
tria milia (3000), genitiv: **trium milium**, dativ: **tribus milibus** etc.
quattuor milia (4000), genitiv: **quattuor milium**, dativ: **quattuor milibus** etc.

⚠ **Atenție!** **Milia** este pluralul de la singularul indeclinabil **mille** (1000).

Numerales de la 4 la 100 sunt nedeclinabile:

quattor	4	undecim	11	viginti unus-a-um	21
quinque	5	duodecim	12	viginti duo-ae-o	22
sex	6	tredecim	13	viginti tres, tria	23
septem	7	quattuordecim	14	viginti quattuor	24
octo	8	quindecim	15	duodetriginta	28
novem	9	sedecim	16	undetriginta	29
decim	10	septendecim	17	triginta	30
		duodeviginti	18	quadraginta	40
		undeviginti	19	quingenta	50
		viginti	20	sexaginta	60
				septuaginta	70
				octoginta	80
				nonaginta	90
				centum	100

⚠ **Nu uita!** În loc de **viginti unus** (21), **quingenta tres** (53), **nonaginta sex** (96) și așa mai departe, se folosesc formele **unus et viginti** (21), **tres et quingenta** (53), **sex et nonaginta** (96) etc.

Numerales distributive, multiplicative și adverbiale

Numeralul distributiv arată câte lucruri sau ființe se găsesc repartizate într-o unitate mai mare sau câte fac odată o acțiune.

Exemplu: **Ibant bini** (mergeau câte doi).

Numeralul multiplicativ arată de câte ori se mărește o cantitate sau sporește o acțiune.

Exemplu: ...**cum duplex numerus** (avium) **Romulus se oetendisset**; ...deoarece lui Romulus i se arătase un dublu (de păsări).

Numeralul adverbial arată de câte ori se săvârșește o acțiune.

Exemplu: **Ter haec dixit**. (A spus acestea de trei ori).

Numeralul distributiv	Numeralul multiplicativ	Numeralul adverbial
singuli = singuri	simplex = simplu	semel = o dată
bini = câte doi	duplex = dublu	bis = de două ori
terni = câte trei	triplex = triplu	ter = de trei ori

II. Diateza pasivă

	factus sum etc. (am devenit)	factus sim etc. (aș putea deveni)		factum -am -um (că a devenit)	esse (făcut, devenit)
Perfect					
Mai mult ca perfect	factus eram etc. (devenisem)	factus essem etc. (aș fi devenit)			Supin ablativ: factu (de făcut)
Viitor anterior	factus ero etc. (voi fi devenit)				

¹ Participiul viitor al verbului **sum, esse, fui**.

⚠ **Atenție!** La diateza pasivă **fieri** are forme asemănătoare cu **facere**.

5. Verbele defective

Aceste verbe au conjugare regulată, dar deoarece în limba latină, până acum, se cunosc forme numai pentru anumite moduri, timpuri și persoane, ele se numesc **verbe defective**:

- **inquam** = spun; este folosit după un cuvânt sau mai multe din vorbirea în care se citează în stil direct.
- **aio** = afirm; este folosit de obicei în stilul indirect.
- **memini** = îmi amintesc;
- **odi** = urăsc;
- **novi** = știu, cunosc;
- **coepi** = am început;

⚠ **Atenție!** Aceste verbe sunt folosite numai la timpurile din sfera perfectului, dar, în afară de **coepi**, care are înțeles de perfect, celelalte au înțeles de prezent.

- **fari** = a vorbi; este folosit mai ales în poezie.

- **verbe** folosite numai cu forme **impersonale**, de obicei la persoana a III-a singular, fără a avea subiect determinat, unele denumind **fenomene ale naturii**: **pluit** = plouă; **tonat** = tună; **deceat** = se cuvine; **accidit** = se întâmplă; **ninxit** = ninge; **grandinavit** = cade grindină; **hiemavit** = iernează; **fulsit** și **fulguravit** = fulgeră; **tonuit** = tună; **vesperavit** = înserează.

- tot ca **impersonale** sunt folosite unele verbe cu formă activă ce exprimă o stare sufletească: **me paenitet** = îmi pare rău; **me peget**, **piguit** = îmi pare rău; **me taedet**, **teduit** (pertaesum est) = mi-e silă; **me miseret**, **miseritum** (misertum est) = mi-e milă; **oportet** = trebuie; **licet**, **licere**, **licuit** = este permis; **libet**, **libere**, **libuit** (libitum est) = face plăcere; **deceat**, **decere**, **deciuit** = se cade; **liquet -ere**, **licuit** = este limpede că; **interest**, **-esse**, **interfuit**, **refert -erre**, **retulit** = este în interesul.

Conjugarea verbelor regulate

Diateza activă

Conjugarea I: **amo, amare, amavi, amatum** (a iubi)

I. De la tema prezentului: **ama-**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu	
Prezent	amo amas amat amamus amatis amant	amen ames amet amemus ametis ament	ama amate	amare (a iubi)	amans amantis amante amantem-ns amante	amantes -tia amantium amantibus amantes -tia amantibus	N. — G. amandi D. amando Ac. amandum Abl. amando
	(iubesc)	(să iubesc)	(iubește)		(care iubeste)	are numai singular	

III.

Infinitiv	Participiu	Gerunziu
ire (a merge, că merge)	iens euntis eunti etc. (mergând, care merge)	eundi eundo etc. (de a merge)
	Supin acuzativ: itum (pentru a merge) Supin ablativ: itu (de mers)	
iturum ituram esse iturum etc. (că va merge)	iturus itura iturum etc. (care va merge)	
iise (sau ivisse) (că a mers)		

⚠ **Atenție!** Verbul **eo** are două teme de prezent.

Compușii lui **eo** au forme asemănătoare cu acelea ale verbelor tranzitive (semideponente) de la diatezele activă și pasivă.

Verbul **queo, quire, quivi, quitum** (a putea, a fi în stare) se conjugă la fel cu verbul **eo - ire**.

Conjugarea verbului fio, fieri, factus sum (a deveni, a se face, a fi făcut)

⚠ **Nu uita!** Timpurile din sfera prezentului se conjugă la activ.

Timpurile din sfera perfectului se conjugă la pasiv.

I. Diateza activă					
	Indicativ	Coniunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu
Prezent	fio	fiam	fi	fieri (a deveni, că devine)	
	fis	fias			
	fit	fiat			
	fimus	fiamus	fite		
	fitis	fiatis			
	fiunt (devin)	fiant (aș deveni)			
Imperfect	fiebam	fierem			
	fiebas	fieres			
	fiebat	fieret			
	fiebamus	fieremus			
	fiebatis	fieretis			
	fiebant (deveneam)	fierent (să fi devenit, aș deveni)			
Viitor	fiam		fîto	factum iri (că va fi făcut)	futurus, -a, -um ¹ (care va deveni)
	fies				
	fiet				
	fîemus		fîtote fîunto (să devii)		
	fietis				
	fient (voi deveni)				

2. Numeralul ordinal

Numeralesle ordinale se declină după modelul declinării a II-a, masculin și neutru, și al declinării I, feminin.

primus-a-um	alter et vicesimus
secundus-a-um	duodetricesimus
tertius-a-um	undetricesimus
quartus-a-um	trecesimus
quintus-a-um	quadragesimus
sextus-a-um	quingagesimus
septimus-a-um	sexagesimus
octavus-a-um	septuagesimus
nonus-a-um	octogesimus
decimus-a-um	nonagesimus
undecimus-a-um	centesimus
duodecimus-a-um	duocentesimus
tertius decimus	trecentesimus
quartus decimus	quadringentesimus
quintus decimus	quingentesimus
sextus decimus	sescentesimus
septimus decimus	septingentesimus
duodevicesimus	octingentesimus
undevicesimus	nongentesimus
vicesimus	millesimus
unus et vicesimus	bis millesimus

⚠ **Atenție!** În latină, numeralesle ordinale sunt folosite la desemnarea anilor.

Exemplu: **anno ante Christum natum octogentesimo** (născut în anul 800 î. d. Hr.)

V. VERBUL

Conjugarea verbului

În limba latină sunt patru conjugări:

- conjugarea I, cu tema în **-a**;
- conjugarea a II-a, cu tema în **-ē**;
- conjugarea a III-a, cu temă consonantică; la conjugarea a III-a apare în timpul flexiunii **-ē-** care este vocală de legătură, nu tematică;
- conjugarea a IV-a, cu tema în **-i**.

⚠ **Nu uita!** Tema verbului se obține îndepărtând terminația **-re** de la infinitiv prezent:

cantare – tema: **canta-**; **habere** – tema: **habe-**; **scribere** – tema: **scrib-**;

punire – tema: **puni-**.

La verbele de conjugarea a III-a, pentru a se evita întâlnirea a două consoane, se adaugă între temă și terminație o vocală de legătură, de obicei **-ē**.

Flexiunea verbului

- a) **modurile** – în latină sunt trei **moduri personale**: indicativ, conjunctiv și imperativ;
trei **moduri impersonale** cu valoare **substantivală**: infinitiv, gerunziu, supin;
două moduri cu valoare **adjectivală**: participiu și gerunziu.
- b) **timpurile** – timpuri formate de la **tema de prezent**: prezent, imperfect și viitor I;
timpuri formate de la **tema de perfect**: perfect, mai mult ca perfect și viitor anterior;
forme de la **tema de supin**: supin, infinitiv viitor, participiu viitor.

- c) **persoana** – trei persoane
d) **numărul** – singular și plural
e) **diateza** – activă și pasivă

În cadrul modurilor, timpurile sunt repartizate astfel:

Indicativ: prezent, imperfect, viitor I; perfect, mai mult ca perfect și viitor anterior;

Conjunctiv: prezent, imperfect; perfect, mai mult ca perfect;

Imperativ: prezent și viitor;

Infinitiv: prezent;

Participiu: prezent; perfect (numai la diateza pasivă);

Gerunziul (diateza activă) și gerundivul (diateza pasivă): prezent;

Supinul are valoare adjectivală și se declină.

În general, modurile și timpurile se formează adăugând la tema specifică terminații compuse din sufixe și desinențe personale, la ambele diateze. La diateza pasivă însă, timpurile aparținând temei de perfect sunt timpuri compuse din participiul perfect al verbului de conjugat și verbul **sum** conjugat la: prezent pentru **perfect**, imperfect pentru **mai mult ca perfect** și viitor pentru **viitor anterior**.

1. Verbele regulate

Exemple:

Conjugarea I: **amo -are -avi -atum**

Conjugarea a II-a: **debeo -ere -ui -itum**

Conjugarea a III-a: **scribo -ere -psi -tum**

Conjugarea a IV-a: **pugno -ire -ivi -itum**

Aceste verbe sunt conjugate la toate modurile și timpurile, diatezele activă și pasivă, în tabelele de la sfârșitul capitolului (pag. 25).

2. Verbele deponente

În această categorie sunt incluse verbe care se conjugă după conjugarea pasivă, dar au înțeles activ.

Verbele deponente aparțin celor patru conjugări.

Exemple:

portor -ari -portatus sum = a îndemna

polliceor -eri -pollicitus sum = a promite

loquor -loqui -locutus sum = a vorbi

partior -iri -partitus sum = a împărți

Atenție! Deponentele au forme active la modurile nepersonale:

- participiu prezent: **hortans -ntis, loquens -ntis** etc.
- participiu viitor: **hortaturus -a -um, locuturus -a -um** etc.
- infinitiv viitor și gerunziu: **hortandi -o, loquandi -o** etc.

¹ Din altă rădăcină, care se găsește în cuvântul **invitus -a -um** (fără voie).

² La unele persoane ale indicativului prezent se mai mențin forme necontrase: **non vult**.

³ În loc de vocala **i** are **u**.

⁴ Și aceste verbe folosesc aceleași sufixe: **-se** la infinitiv și **-se-** la imperfectul conjunctiv; în care însă consoana **-s-** s-a asimilat cu **-l-** precedent: **velle** din **velse...** **velles** din **velses**.

Conjugarea verbului **eo, ire, ii (ivi), itum** (a merge)

I. De la tema prezentului: **e-; i-**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ
Prezent	eo is it imus itis eunt (merg)	eām eas eāt eamus eatis eant (să merg)	i ite (mergi)
Imperfect	ibam ibas ibat ibamus ibatis ibant (mergeam)	irem ires iret iremus iretis irent (aș merge, să fi mers)	
Viitor	ibo ibis ibit ibimus ibitis ibunt (voi merge)		ito ito itote eunto (să mergi)

II. De la tema perfectului **i-; iv-**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ
Perfect	i(v)i ¹ i(v)isti (isti) i(v)it (it) i(v)imus i(v)istis (istis) i(v)erunt (am mers)	i(v)erim i(v)eris i(v)erit i(v)erimus i(v)eritis i(v)erint (aș putea merge)	
Mai mult ca perfect	i(v)eram i(v)eras i(v)erat i(v)eramus i(v)eratis i(v)erant (mersesem)	i(v)issem i(v)isses i(v)issent i(v)issemus i(v)issetis i(v)issent (aș fi mers)	
Viitor anterior	i(v)ero i(v)eris i(v)erit i(v)erimus i(v)eritis i(v)erint (voi fi mers)		

¹ **li** este forma cea mai răspândită; tema de perfect **iv-** este foarte rară.

Mai mult ca perfect	latus	eram	latus	essem
	lata	eras	lata	esses
	latus	erat	latus	esset
	latus	eramus	latus	essemus
	latae	eratis	latae	essetis
	lata	erant	lata	essent
	(fusesem dus)		(aș fi fost dus)	
Viitor anterior	latus	ero		
	lata	eris		
	latus	erit		
	latus	erimus		
	latae	eritis		
	lata	erunt		
	(voi fi dus)			

Conjugarea verbelor **volō, velle, volui** (a dori); **nolo, nolle, nolui** (a nu dori);
malo, malle, malui (a prefera)

Moduri și timpuri	volō	nolo	malo
INDICATIV			
Prezent	volō vis ¹ vult (vult) volumus vultis volunt (vreau)	nolo non vis ¹ non vult ² nolumus ³ non vultis nolunt (nu vreau)	malo mavis mavult malumus mavultis malunt (prefer)
Imperfect	volebam volebas etc. (voiam)	nolebam nolebas etc. (nu voiam)	malebam malebas etc. (preferam)
Viitor	volam voles etc. (voi vrea)	nolam (nefolosit) noles etc. (nu voi vrea)	malam (nefolosit) males etc. (voi prefera)
Perfect	volui voluisti etc. (am vrut)	nolui noluisti etc. (nu am vrut)	malui maluisti etc. (am preferat)
Mai mult ca perfect	volueram volueras etc. (voisem)	nolueram nolueras etc. (nu voisem)	malueram malueras etc. (preferasem)
Viitor anterior	voluero volueris etc. (voi fi vrut)	noluerō nolueris etc. (nu voi fi vrut)	maluero malueris etc. (voi fi preferat)
CONJUNCTIV			
Prezent	velim velis etc. (aș vrea)	nolim nolis etc. (nu aș vrea)	malim malis etc. (aș prefera)
Imperfect	vellem ⁴ velles etc. (aș vrea)	nollem nolles etc. (nu aș vrea)	mallem malles etc. (aș prefera)
Perfect	voluerim volueris etc. (aș putea voi)	noluerim nolueris etc. (n-aș putea vrea)	maluerim malueris etc. (aș putea prefera)
Mai mult ca perfect	voluissem voluisses etc. (aș fi vrut)	noluissem noluissets etc. (n-aș fi vrut)	maluissem maluisses etc. (aș fi preferat)

3. Verbe semideponente

Aceste verbe se conjugă la timpurile din tema prezentului la diateza activă, iar la timpurile trecute la diateza pasivă. Au înțeles activ. Toate problemele prezentate la verbele deponente sunt specifice și semideponentelor.

audeo -ere, ausus sum = a îndrăzni

soleo -ere, solitus sum = a obișnui

gaudeo -ere, gausus sum = a se bucura

fido -ere, fisis sum = a se încrede

4. Verbe neregulate

Din această categorie fac parte:

1. Unele verbe de conjugarea a III-a care uneori nu au vocală tematică, fapt ce dă naștere la modificări de sunete.

2. Verbele **sum = a fi** și **volō = a voi**, cu compuşii lor; verbe care își schimbă complet tema în timpul conjugării, cum ar fi: **ferro - ferre - tuli - latum**.

Conjugarea verbului **sum, esse, fui** (a fi)

Timpul	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu
Prezent	sum es est sumus estis sunt	sim sis sit simus sitis sint	es este	esse	-sens (apare numai în formele absens și praesens)
Imperfect	eram eras erat eramus eratis erant	essem esses esset essemus essetis essent			
Viitor	ere eris erit erimus eritis erunt		esto esto estote sunto	fore	futurus futura futurum futuri futurae futura
Perfect	fui fuisti fuit fuimus fuistis fuerunt	fuerem fueres fueret fuerimus fueritis fuerint		fuisse	
Mai mult ca perfect	fueram fueras fuerat fueramus fueratis fuerant	fuissem fuissets fuisset fuissemus fuissetis fuisissent			
Viitor anterior	fuiro fueris fuerit fuerimus fueritis fuerint			futurum futuram futurum sau fore = că va fi fost	-fuisse

Conjugarea verbului **fero, ferre, tuli, latum** (a purta, a duce)

Conjugarea activă

I. De la tema prezentului: **fer-**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Prezent	fero fers fert ferimus fertis ferunt (duc)	feram feras ferat feramus feratis ferant (să duc, aş duce)	fer ferte (du)	ferre (din ferse) (a duce, că duce)	ferens -entis etc. (ducând)	ferendi -ndo etc. (de a duce)
Imperfect	ferebam ferebas ferebat ferebamus ferebatis ferebant (duceam)	ferrem ferres ferret ferremus ferretis ferrent (aş duce, să fi dus)				
Viitor	feram feres feret feremus feretis ferent (voi duce)		ferto ferto fertote ferunto (să duci)			

II. De la tema perfectului: **tul-**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Perfect	tuli tulisti tulit tulimus tulistis tulerunt (-ere) (am dus)	tulerim tuleris tulerit tulerimus tuleritis tulerint (aş putea duce, să fiu dus)		tulisse (că a dus, a fi dus)		
Mai mult ca perfect	tuleram tuleras tulerat tuleramus tuleratis tulerant (dusesem)	tulissem tulisses tulisset tulissemus tulissetis tulissent (aş fi dus)				
Viitor anterior	tulero tuleris tulerit tulerimus tuleritis tulerint (voi fi dus)					

III. De la tema supinului: **latu-**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Prezent						
Imperfect						Supin acuzativ: latum (pentru a duce) Supin ablativ: latu (de dus)
Viitor				laturum laturam laturum etc. (că va duce)	esse laturus latura laturum etc. (care va duce)	

Conjugarea pasivă

I. De la tema prezentului (prin desinențe pasive)

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ	Infinitiv	Participiu	Gerunziu
Prezent	feror ferris fertur ferimur ferimini feruntur (sunt dus)	ferar feraris (-re) feratur feramur feramini ferantur (să fiu dus)	ferre ferimini (fii dus)	ferri (a fi dus, că este dus)		ferendus -enda -endum (care ur- mează să fie dus)
Imperfect	ferebar ferebaris (-re) ferebatur ferebamur ferebamini ferebantur (eram dus)	ferer ferreris (-re) ferretur ferremur ferremini ferrentur (să fi fost dus)				
Viitor	ferar fereris (-re) feretur feremur feremini ferentur (voi fi dus)		fertor fertor feruntor (să fii dus)	latumiri (că va fi dus)		

II. Timpurile din sfera perfectului sunt compuse din participiu perfect + **sum**

	Indicativ	Conjunctiv	Imperativ
Perfect	latus lata latum lati latae lata (am fost dus)	sum es est sumus estis sunt (aş putea fi dus)	sim sis sit simus sitis sint